

Μακεδονικά

Τόμ. 4, Αρ. 1 (1960)

Peter Hammond, The Waters of Marah. The present state of the Greek church

Βασ. Λαούρδας

doi: [10.12681/makedonika.763](https://doi.org/10.12681/makedonika.763)

Copyright © 2014, Βασ. Λαούρδας

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Λαούρδας Β. (1960). Peter Hammond, The Waters of Marah. The present state of the Greek church. *Μακεδονικά*, 4(1), 605–606. <https://doi.org/10.12681/makedonika.763>

19 αἰῶνος πηγῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ὑπάρξεως ἰδιαιτέρας Μακεδονικῆς ἐθνότητος ἰσχυρίζονται ὅτι οἱ Μακεδόνες δὲν εἶχον συνείδησιν τῆς μακεδονικῆς τῶν ἐθνότητος καὶ τὴν ἀπέκτησαν κυρίως ὅτε ἐπολέμουν ἀπὸ κοινοῦ μὲ τοὺς ἄλλους Γιουγκοσλάβους εἰς τὸν δεῦτερον παγκόσμιον πόλεμον, εἰς ἐποχὴν δηλαδὴ κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ ἀνταρτικὸν κίνημα εἰς τὴν νότιον Σερβίαν ἦτο πολὺ ἀσθενές.

Τὸ περὶ τῆς ἐθνικότητος τῶν ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «Μακεδόνες» ἐμφανιζομένων Σλάβων τῆς Γιουγκοσλαβίας ἀπασχολεῖ, γενικῶς, πολὺ τὸν συγγραφέα, ἡ δὲ βασικὴ του ἄποψις εἶναι ὅτι εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν κατέκουν παλαιότερον Σέρβοι, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ὅμως τῆς Ἐξαρχίας ἀνemiχθήσαν μετ' αὐτῶν καὶ Βούλγαροι, οἱ ὁποῖοι ὅμως οὐδόλως ἐπηρέασαν τὴν ἐθνολογικὴν σύστασιν τῆς περιοχῆς, ὅπως οὐδόλως ἐπηρέασαν αὐτὴν καὶ οἱ ἐν αὐτῇ Ἑλλήνες, Τούρκοι, Ἀρμένιοι καὶ Βλάχοι. Ὁ συγγραφεὺς ὁμιλεῖ καὶ περὶ παρουσίας «Σλάβων» εἰς τὴν «Μακεδονίαν τοῦ Αἰγαίου», δὲν ἐπιχειρεῖ ὅμως νὰ ταυτίσῃ τούτους οὔτε πρὸς τοὺς Βουλγάρους, οὔτε καὶ πρὸς τοὺς Σέρβους. Ἡ μνεῖα αὕτη τῆς ἐντελῶς φανταστικῆς παρουσίας Σλάβων εἰς τὴν σημερινὴν Ἑλληνικὴν Μακεδονίαν ὁποτελεῖ βασικὴν—ἂν καὶ αὕτη ἀναφέρεται παρεμπιμπόντως ἀπὸ τοῦ συγγραφέως—ἀνακρίβειαν εἰς τὴν ἄλλως ἀντικειμενικὴν ἔκθεσιν τῶν πραγμάτων, διότι οὕτω ὁ συγγραφεὺς φέρεται ἀγνοῶν ὅτι διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν ὅσοι ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Μακεδονίας ἦσαν ἢ ἐπίστευαν ὅτι ἦσαν Βούλγαροι, ἐγκατέλειψαν οἰκιοθελῶς τὴν Ἑλλάδα, οἱ δὲ ἐναπομείναντες σλαβόφωνοι εἶναι ἁπλῶς σλαβόφωνοι Ἕλληνες καὶ τίποτε περισσότερον, τὸ ἀπέδειξαν δὲ ὅχι μόνον διὰ τῆς ἐκουσίας παραμονῆς τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸ αὐτῆς διὰ τῆς θανασίας συμβολῆς τῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος. Ὁ συγγραφεὺς καλὸν θὰ ἦτο νὰ περιώριζε τὴν ἔκθεσιν τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος εἰς τὰς περὶ αὐτοῦ ἔριδας ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ Γιουγκοσλαβίᾳ ἢ καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὴν Βουλγαρίαν, χωρὶς νὰ ἀναμίξῃ καθόλου τὴν Ἑλλάδα, διὰ τὴν ὁποίαν πράγματι τὸ λεγόμενον Μακεδονικὸν ζήτημα εἶναι ὅλως ἀνύπαρκτον.

ΒΑΣ. ΛΑΟΥΡΔΑΣ

Peter Hammond, The Waters of Marah. The present state of the Greek church. London 1956, σελ. 186.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ τοῦ Hammond, τὸ ὁποῖον ἐξετάζει τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, ἀναφέρεται ἐδῶ διὰ νὰ σημειωθοῦν αἱ ἐντυπώσεις του ἀπὸ τὸ Κάτω Νευροκόπι, τὰ Γρεβενά, τὴν Δράμαν, τὴν Ἑδεσσαν, τὴν Καστοριάν, τὴν Καβάλαν, τὴν Θεσσαλονικὴν, τὸ Σιδηρόκαστρον καὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος. Ὁ συγγραφεὺς, ὁ ὁποῖος παρέμεινεν ἐπὶ δύο ἔτη εἰς τὴν Θεσσαλονικὴν μὲ ὑποτροφίαν, ἐμελέτησε μὲ πολλὴν προσοχὴν

καὶ ἀγάπην τὴν Ὁρθόδοξον ἐκκλησίαν ἰδίᾳ εἰς τὴν Βόρειον Ἑλλάδα καὶ ἔγραψε μερικὰς πολὺν ὥραιας σελίδας.

ΒΑΣ. ΛΑΟΥΡΔΑΣ

B u l g a r i a, A volume in the Mid-European Studies Center Series. L. A. Dellin, editor. New York 1957, σελ. 457.

Ἡ ἔκδοσις αὕτη, ὥς καὶ αἱ δύο ἄλλαι, αἱ ἀνωτέρω περιγραφεῖσαι, περὶ Γιουγκοσλαβίας καὶ Ρουμανίας, παρέχει χρησίμους καὶ ἐνδιαφερούσας πληροφορίες περὶ τῆς γεωγραφίας, τῆς δημογραφίας, τῆς κυβερνήσεως, τῆς κοινωνίας καὶ τῆς οἰκονομίας τῆς σημερινῆς ὑπὸ κομμουνιστικὸν καθεστὼς διαγούσης Βουλγαρίας. Ἀτυχῶς ὅμως αἱ περὶ Μακεδονίας, Βυζαντίου καὶ Ἑλλάδος ἐν σχέσει πρὸς τὴν Βουλγαρίαν ἀναπτυσσόμεναι ἀπόψεις εἶναι καὶ ἀνακριβεῖς καὶ ἐπικίνδυναι διὰ τοὺς σκοποὺς, τοὺς ὁποίους ἐπιδιώκει τὸ Κέντρον τῶν Μεσοευρωπαϊκῶν Σπουδῶν. Διότι δὲν εἶναι δυνατόν βεβαίως τὸ «Κέντρον τῶν Μεσοευρωπαϊκῶν Μελετῶν» τῆς Ἀμερικῆς νὰ ἀποβλέπῃ εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἐπιδιώξεων τῆς κομμουνιστικῆς Βουλγαρίας ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος. Ἐν σελ. 16 τοῦ βιβλίου ἀναγράφεται ὅτι ἐπὶ Τουρκοκρατίας τὸ μεγαλύτερον τμῆμα τοῦ ἐν Μακεδονίᾳ ζώντος χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ ἀπετελεῖτο ὑπὸ Σλάβους. Ἐπειδὴ δὲν ἀναφέρονται συγκεκριμένα στοιχεῖα ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ, δημιουργεῖται ἡ ἐντύπωσις ὅτι ἡ πληροφορία αὕτη εἶναι ὀρθή. Ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατόν ἐν ἐπιστημονικὸν Ἴδρυμα, ὅπως θέλει νὰ εἶναι τὸ Κέντρον τῶν Μεσοευρωπαϊκῶν Μελετῶν, τὸ ὁποῖον ἄλλωστε στηρίζεται οἰκονομικῶς εἰς παροχὰς ἐκ μέρους τῆς ἐπισήμου Ἀμερικῆς, νὰ παρουσιάζῃ ἐπὶ ἀμφισβητουμένων ἄλλωστε θεμάτων ἀπόψεις μονομερεῖς, ἀνακριβεῖς καὶ ὑπόπτου προελεύσεως. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τὰ εἰς τὴν σελ. 65 λεγόμενα, ὅπου ἀναπτύσσεται ἡ ἄποψις, ὅτι ἐκ τοῦ ἐνὸς ἑκατομυρίου Βουλγάρων, οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται ἔκτος τῆς χώρας των, οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν ζοῦν εἰς τὴν Γιουγκοσλαβικὴν Μακεδονίαν, εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Μακεδονίαν καὶ εἰς τὴν Δυτικὴν Θράκην. Καὶ περὶ μὲν τῶν ἐν τῇ Γιουγκοσλαβικῇ Μακεδονίᾳ διαβιούντων Σλάβων, οἱ ὅποιοι ὀνομάζονται τῶρα Μακεδόνας, τὸ δὲ ἐνταῦθα συζητούμενον βιβλίον τοὺς παρουσιάζει ὡς Βουλγάρους, δυσκόλως θὰ ἡδύνατο νὰ ὑπάρξῃ ἀντίρρησης. Ποιοὶ ὅμως εἶναι αὐτοὶ οἱ Βούλγαροι, οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Μακεδονίαν καὶ εἰς τὴν Δυτικὴν Θράκην καὶ ἀπὸ ποῦ ἔχει τὰς πληροφορίες του ὁ εἰς ἐπιστημονικὸν βιβλίον καὶ δὴ χρηματοδοτούμενον ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς κυβερνήσεως γράφων τοιαύτας ἀνοησίας; Διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν, τῆς γενομένης μεταξὺ Ἑλλάδος, Βουλγαρίας καὶ Τουρκίας, ζήτημα μειονοτήτων δὲν ὑπάρχει, πλὴν τῆς μουσουλμανικῆς ἐν τῇ Δυτικῇ Θράκῃ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀγνωστοθεσιῶν δι' εἰδικῶν συμφωνιῶν. Ἐὰν μὲν παραβλέψῃ τις τὰς περιέργους αὐτὰς πληροφορίες, ὥς